

MAKTABGACHA TA’LIM YO‘NALISHI TALABALARINI PEDAGOGIK AMALIYOTGA TAYYORLASH

Abduraxmonova Sayyoraxon Shaxobidinovna
“University of economics and pedagogy” NOTM,
Pedagogika kafedrası o‘qituvchisi.

Annotatsiya: maqolada pedagogik amaliyotining maqsadi, vazifalari, bosqichlari ko‘rsatilgan bo‘lib, vazifalari tavsiflangan. Ularning bajarilishi talabalariga amaliyot o‘tashda yordam beradi.

Kalit so‘zlar: tadbir, pedagogik amaliyoti, talabalar, kasbiy-pedagogik, pedagogik jarayon, amaliy ko‘nikmalar.

Pedagogik amaliyot talabalarning kasbiy-pedagogik tayyorgarligining majburiy bosqichidir. Amaliyot o‘quv rejasiga muvofiq amalga oshiriladi. Bu amaliyot maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabalarining nazariy tayyorgarligini amaliy faoliyat bilan birlashtirish imkonini beradi. Pedagogik amaliyotning maqsadi tarbiyachilik faoliyati va haqiqiy pedagogik jarayon sharoitida tajriba va amaliy ko‘nikmalarni egallashdan iborat.

Talabalar pedagogik amaliyot auditoriyadan tashqarida ya’ni maktabgacha ta’lim tashkilotlarida amalga oshiradilar.

Vazifalar:

- nazariy bilimlarni chuqurlashtirish va mustahkamlash;
- zamonaviy ta’lim tashkilotlarida ish tizimini joriy etish;
- pedagogik amaliyot rahbari, maktabgacha ta’lim tashkiloti (MTT) tarbiyachisining kasbiy pedagogik mahoratini egallashga yordam berish;
- ta’lim-tarbiya ishlarni rejalashtirish va tashkil etish bo‘yicha amaliy ko‘nikmalarni egallashga ko‘maklashish;
- ta’lim jarayonining barcha ishtirokchilari (talabalar, hamkasblar va ota-onalar) bilan professional muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish.[1;80]

Pedagogik amaliyoti bir necha bosqichlardan iborat. Har bir bosqichning xususiyatlarini ko‘rib chiqaylik.

1. Tayyorgarlik bosqichi.

- *Boshlang‘ich konferensiyani o‘tkazish*
- *Pedagogik amaliyotning dasturi bilan tanishish.*
- *maktabgacha ta’lim tashkiloti va tarbiyachilar tarkibi bilan tanishish.*

2. Dastlabki bosqich “passiv amaliyot”.

- guruh tarkibi, MTT tarbiyachisi va fan o‘qituvchisi bilan tanishish.
- pedagogik amaliyoti davomida MTT tarbiyachisining ish rejalarini o‘rganish.
- guruh bilan yaqindan tanishish maqsadida guruh mashg‘lotlariga, shuningdek, turli tadbirlarga, ota-onalar yig‘ilishiga qatnashish.
- MTT tarbiyachisi uchun o‘z ish rejasini tuzish.
- hodisalarning sinov yozuvlarini tuzish - yuzaga kelgan masalalar yuzasidan MTT tarbiyachisi bilan maslahatlashish

3. Asosiy bosqich.

- mashg‘lot konspektlarini tayyorlash.
- mashg‘lotlar, tarbiyaviy tadbirlar va boshqalarni o‘tkazish.
- har qanday dolzarb ishlarda, guruh tadbirlarida ishtirok etish (elektron kundaliklar bilan ishlash, ota-onalar bilan suhbatlashish va boshqalar. – Mashg‘ulotdan tashqari ishlarni tahlil qilish.

4. Yakuniy bosqich.

- pedagogik amaliyoti natijalari bo‘yicha hisobotni to‘ldirish.

- Maktabgacha ta’lim nazariyasi kafedrasida quyidagi vazifalarni bajarish:

1) *talabaning o‘z-o‘zini tahlil qilish;*

2) *Ta’lim faoliyatining qisqacha mazmuni (MTT tarbiyalanuvchilari uchun);*

3) *Mashg‘ulotdagi tarbiyaviy ishlarni tahlil qilish (talabalar uchun);*

4) *Pedagogik amaliyoti jarayonida yuzaga kelgan subyektiv qiyin vaziyatlarni qayd etib borish; [2;10]*

Pedagogik amaliyoti jarayonida yuzaga kelgan sub'ektiv qiyin vaziyat

1. Tugallangan subyektiv qiyinchilikning aniq, qisqa (ixcham) tavsifi, ya’ni. pedagogik amaliyotida duch kelgan muhim bo‘lgan vaziyat.

2. Vaziyatga nisbatan qabul qilgan qaroringizni, qaror bilan birga kelgan hissiyotlarni, erishilgan natijani va subyektiv qiyin vaziyatni pedagogik hal qilishning boshqa xususiyatlarini tavsiflash;

3. Yuzaga kelgan vaziyatni hal qilish yo‘lini taklif qilish;

Talabaning pedagogik ishi bo‘yicha pedagogik amaliyot rahbari va MTT tarbiyachisining xulosasini olish;

Tayyorgarlik va dastlabki bosqichlarni shartli ravishda "passiv" pedagogik amaliyot, asosiy va yakuniy bosqichlarni esa "faol" deb atash mumkin.[3;18]

Amaliyotning dastlabki bosqichida o‘quvchilar pedagogik amaliyoti davomida MTT tarbiyachisining ish rejalarini o‘rganishlari va turli tadbirlarda, ota-onalar yig‘ilishlarida qatnashishlari, guruh uchun o‘zlarining ish rejasini tuzishlari kerak. Voqea qaydlari; amaliyotning asosiy bosqichida maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabalar mashg‘ulotlarga tayyorgarlik ko‘rishlari va o‘tkazishlari, mashg‘ulotdan tashqari ishlarni tahlil qilishlari va pedagogik amaliyotining yakuniy bosqichida talabalar ma’naviy-ma’naviy tadbirlarining qisqacha mazmunini taqdim etishlari kerak. Ushbu bo‘limni o‘rganishda talabalarga turli vazifalarni taklif qilamiz.

Biz maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabalarini terminologik lug‘at tuzishga taklif qilamiz. Lug‘atga quyidagi atamalarni kiritishlari shart: ta’lim, tarbiyalanuvchi, odob-axloq, o‘qituvchi, ta’lim tizimi, tarbiya tamoyillari, sinf rahbari, jamoa, tarbiya tushunchasi, hodisa, tarbiya usullari, jazo, rag‘batlantirish, tarbiya usullari, ta’lim tamoyillari, o‘z-o‘zini tarbiyalash, ta’lim shakli va boshqalar.

Maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabalariga pedagogik vaziyatlarni taklif qilish mumkin.

Pedagogik vaziyatlarga misollar:

1. Maktabgacha ta’lim tashkiloti o‘rta guruhga tarbiyalanuvchi keldi lekin yigirma kundirki, guruhga moslasha olmayapti. Nima qilish kerak?

2. Tarbiyachi MTTdan chiqayotib, bolalarning mushukchani qiynoqqa solayotganini ko‘rdi. Nima qilish kerak?

Aksariyat talabalar ta’kidlashlaricha, o‘qitish holatlarini tahlil qilish ularga pedagogik amaliyoti jarayonida yuzaga kelgan subyektiv qiyin vaziyatlarni engishga yordam beradi.

Ushbu topshiriqlar maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabalariga nazariy materialni mustahkamlash va amaliyotga tayyorlanishga yordam beradi.

Pedagogik amaliyotidan oldin yo‘naltiruvchi konferensiya o‘tkaziladi, unda talabalar amaliyotning maqsadi, vazifalari va bosqichlari bilan tanishadilar, pedagogik amaliyoti uchun topshiriqlarni o‘rganadilar. Talabalar savollar berishadi. Amaliyotning tayyorgarlik bosqichida talabalar tayanch ta’lim tashkiloti va pedagogik amaliyotni o‘taydigan MTT xodimlari tarkibi bilan tanishadilar.[4;484]

“Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim, fan, innovatsiya va ilmiy tadqiqotlarning salmoqli natijalari: muammo va yechimlar” mavzusida Respublika ilmiy anjuman to’plam materiallari 2024-yil 19-aprel kun.

Savollarga javob topish, topshiriqlarni bajarish konferensiyasida ishtirok etish talabalarga amaliyotga tayyorlanish va uni muvaffaqiyatli yakunlashda yordam beradi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

5. *Azimova Z.E.* (2009) Integrated diagnosis of students' interpersonal relations. Diss... cand. ped. science - Tashkent, P.80.
6. *Abdurakhmanova S. Sh.* (2023) Metodika fanlarni o‘qitish texnologiyasi fanidan amaliy-seminar mashg‘ulotlar va metodikalar [Methodology, practical-seminar exercises and methods from the science of science teaching technology] [Text]: Study guide / - Tashkent: Ilm-ziyo-zakovati, – P.119.
7. *Gasheva L.V., Shlykova N.I.* Bakalavrlar tayyorlash yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv amaliyotini tashkil etish va o‘tkazish bo‘yicha uslubiy tavsiyalar. <http://www.psu.ru/podrazdeleniya/osnovnye-podrazdeleniya/osnovnye-uchebnye/kafedra-pedagogiki/> 2018 yil 18 b.
8. *Abdurakhmonova S.Sh., Ergasheva S.U.* (2023) Pedagogik amaliyot vositasida talabalarni ota-onalar bilan hamkorlik qilishining mazmuni [The content of cooperation between students and parents by means of pedagogical practice] Science and education scientific journal, Vol. 4. Issue 7. – P. 484.